Van Uffelen Rechtsbijstand
T.a.v. [redacted]
Postbus 612
3300 AP DORDRECHT

Datum
27 maart 2024

Zaaknummer
2023-004828

Onderwerp
Wet natuurbescherming - Intrekkingsverzoek natuurvergunning

Inlichtingen bij
[redacted]
026-[redacted]
post@gelderland.nl

Geachte heer [redacted],

Hierbij ontvangt u ons het definitieve besluit tot weigering van uw verzoek tot intrekking van de natuurvergunning die is verleend voor de veehouderij op de locatie Hoeninkdijk 8, 7121LN, Aalten (hierna: de veehouderij) . Concreet betreft het de op 22 januari 2016 verleende vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 met zaaknummer: 2015-002286.

U heeft dit verzoek tot intrekking, gedateerd 28 maart 2023, namens uw cliënte de Coöperatie Mobilisation for the Environment (hierna: 'MOB') ingediend en gebaseerd op artikel 5.4, tweede lid van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Tevens noemt u in het verzoek artikel 2.4 van de Wnb.

Op uw verzoek is de uitgebreide voorbereidingsprocedure, zoals neergelegd in afdeling 3.4. Algemene Wet bestuursrecht (hierna: Awb), van toepassing.

Op 7 februari 2024 hebben wij het voornemen om uw verzoek namens MOB te weigeren, gepubliceerd. Op 18 maart 2024 heeft u namens MOB hierop zienswijzen ingediend.

Overgangsrecht
De Wnb is per 1 januari 2024 opgegaan in de Omgevingswet. Gelet op artikel 4.3 van de Invoeringswet Omgevingswet is de datum waarop de aanvraag om intrekking van de vigerende natuurvergunning is ingediend, bepalend. Als vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet een aanvraag om een besluit (in dit geval een besluit tot intrekken van een onherroepelijke vergunning) is ingediend, dan blijft het oude recht van toepassing tot het besluit onherroepelijk wordt. De Wnb blijft daarom van toepassing op uw intrekkingsverzoek van 28 maart 2023.

Uw verzoek in het kort
U verzoekt om passende maatregelen te nemen jegens de veehouderij omdat deze maatregelen noodzakelijk zijn ter vermindering van de stikstofdepositie op het overbelaste Natura 2000-gebied

Korenburgerveen. U verwijst hierbij naar het intrekken van een geldende natuurvergunning op grond van artikel 5.4 lid 2 en het nemen van maatregelen krachtens artikel 2.4 van de Wnb.

Beoordeling van uw verzoek
In uw verzoek merkt u op dat de vergunde agrarische inrichting aan de locatie Hoeninkdijk 8, 7121LN te Aalten voor stikstofdepositie zorgt in Natura 2000-gebieden, waaronder het gebied Korenburgerveen. Hiervoor is voor dit bedrijf een vergunning verleend in 2018.

Het klopt ook, zoals u stelt, dat in dit gebied en andere gebieden stikstofgevoelige habitats aanwezig zijn waarvan de kritische depositiewaarden (hierna: KDW's) worden overschreden.

U verzoekt om toepassing te geven aan artikel 5.4, tweede lid van de Wnb. Dit artikellid ziet op de verplichting tot het intrekken van een vergunning die is verleend op grond van artikel 2.7 tweede lid van de Wnb indien dit nodig is ter uitvoering van artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn.[1] De vraag is dus wanneer er uitvoering moet worden gegeven aan artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn. Dit is onder meer aan de orde indien er sprake is van verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten (gebiedsbescherming) in een Natura 2000-gebied. Het bevoegd gezag kan indien deze situatie zich voordoet, ook voor andere passende maatregelen kiezen dan het intrekken van vergunningen die zijn afgegeven op grond van artikel 2.7, tweede lid van de Wnb. Met het intrekken van vergunningen kan niet lichtzinnig worden omgegaan. Een verplichting tot intrekking is niet eerder aan de orde dan wanneer dit de enige passende maatregel is.
In Korenburgerveen is geen sprake van verslechtering en dus ook niet van de noodzaak om passende maatregelen te nemen op grond van artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn. Er bestaat daarmee ook geen verplichting tot het, op grond van artikel 5.4 tweede lid van de Wnb, intrekken van op grond van artikel 2.7, tweede lid van de Wnb verleende vergunning(en) als passende maatregel.
In de Natuurdoelanalyse (hierna: NDA)[2] voor dit gebied van 23 mei 2023, is vastgesteld dat voor de zes stikstofgevoelige habitattypen en één Habitatrichtlijnsoort waarvoor dit gebied is aangewezen als Natura 2000-gebied, behoud is geborgd en het behalen van de eventuele uitbreidings- of verbeterdoelstelling ook in zicht is. Er is daarmee geen sprake van verslechtering. Voor twee stikstofgevoelige habitattypen (de beide typen hoogveen) is behoud geborgd, maar zijn wel aanvullende maatregelen nodig om (op termijn) de instandhoudingsdoelstelling (uitbreiding en/of kwaliteitsverbetering) te halen. Dit is echter niet waar artikel 6 lid 2 habitatrichtlijn op ziet en ook niet waar de intrekkingsverplichting van artikel 5.4 lid 2 van de Wnb over gaat. Zie hieronder de tabel met eindoordelen uit de natuurdoelanalyse.

Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna
[2] Raadpleegbaar via de website van de provincie Gelderland: https://www.gelderland.nl/themas/natuur/natuurdoelanalyse.

Overzicht doelbereik habitattypen en soorten Korenburgerveen

Habitattype / Soort	Eindoordeel
H3130 Zwakgebufferde vennen	Ja
H6230* Heischrale graslanden	Ja
H6410 Blauwgraslanden	Ja
H7110A* Actieve hoogvenen	Ja, mits
H7120 Herstellende hoogvenen	Ja, mits
H7140A Overgangsvenen en trilvenen (trilvenen)	Ja
H7210* Galigaanmoerassen	Ja
H91E0C* Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend)	Ja
H1166 Kamsalamander	Ja

U verzoekt tevens om toepassing van artikel 2.4 van de Wnb. In de memorie van toelichting op dit artikel is het volgende opgenomen. “In dit artikel is de zogenoemde aanschrijvingsbevoegdheid geregeld waarmee gedeputeerde staten – en soms het Rijk (zie het voorgestelde artikel 1.3) – verplichtingen kunnen opleggen met betrekking tot de uitoefening van bestaande en toekomstige handelingen binnen en buiten een Natura 2000-gebied waarvoor geen vergunning is verleend.” In dit artikel wordt aan ons als bevoegd gezag de mogelijkheid geboden om indien dat nodig is voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, aan degene die in hun provincie een handeling verricht of het voornemen daartoe heeft, een verplichting op te leggen om:

a. informatie over de handeling te verstrekken;

b. de nodige preventieve of herstelmaatregelen te treffen;

c. de handeling overeenkomstig daarbij gegeven voorschriften uit te voeren, of

d. de handeling niet uit te voeren of te staken.

Gelet op hetgeen hiervoor is overgewogen en hetgeen is verwoord in de NDA voor Korenburgerveen, zullen wij er niet toe overgaan om aan de drijver van de veehouderij een verplichting op te leggen zoals verwoord in artikel 2.4 van de Wnb voor handelingen waarop de bestaande natuurvergunning niet ziet. We wijzen hierbij naar de maatregelenpakketten die wij reeds nemen en de wijze waarop we de voortgang monitoren.

Verwijzing naar maatregelenpakketten en monitoring

We wijzen u voor de goede orde aanvullend op het volgende. Idealiter bevindt geen enkel stikstofgevoelige natuurwaarde in Natura 2000-gebieden zich boven de kritische depositiewaarde. Dat is gelet op de overbelaste staat van veel stikstofgevoelige natuurwaarden in Natura 2000 gebieden echter niet iets dat op korte termijn (met (willekeurige) intrekkingen van vergunningen) kan worden bereikt, en daarmee voor nu (de korte termijn) geen realistisch streven.

Het is en blijft ons streven om de volgende doelen te behalen uit onze Uitvoeringsagenda Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS)[3]:

- in 2025 te komen tot een reductie van 25% van de emissies van de Gelderse stikstofbronnen;

[3] Raadpleegbaar via de website van de Provincie Gelderland of via de volgende url: https://gelderland.stateninformatie.nl/document/10403266/3/PD_-_Bijlage_1_Uitvoeringsagenda_GMS_2021-2025_%28PS2021-555%29

- te voldoen aan de in de wet opgenomen resultaatsverplichting dat in 2030 tenminste 50% en in 2035 ten minste 74% van stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden onder de KDW's zitten.

In zowel de Contourennota[4], het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN)[5] als in de Uitvoeringsagenda GMS is inzichtelijk gemaakt binnen welk tijdpad de maatregelen worden uitgevoerd, alsmede wat het effect van de maatregelen is. Voor het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering leveren provincies informatie aan per Natura 2000 gebied over de staat van de natuur en de maatregelen die in de natuur getroffen worden (zoals die nu in de beheerplannen staan en eventueel ook aanvullende maatregelen als dat nodig is). Vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) hebben provincies de opdracht gekregen om een Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) op te stellen. Onderdeel van het NPLG is het opstellen van een gebiedsprogramma dat inzicht geeft hoe de provincies de doelstellingen binnen de provincie gaan bereiken. De provincie Gelderland heeft dit uitgewerkt in het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG) (de Gelderse invulling van het PPLG). Het ontwerp VLGG ligt ten tijde van het opstellen van dit besluit ter vaststelling bij ons.

Aanvullende maatregelen buiten de natuur (stikstofreductie) kunnen deel uitmaken van het gebiedsplan (als provincies dat soort maatregelen kunnen nemen) of kunnen door het Rijk zelfstandig in het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN) en het NPLG worden verwerkt.

Naast de hiervoor genoemde maatregelen gericht op de noodzakelijk reductie van stikstof op de afzienbare termijn, worden er op dit moment ook Natura 2000-herstelmaatregelen getroffen. In de beheerplannen van alle Natura 2000-gebieden is beschreven welke maatregelen het gebied nodig heeft om de instandhoudingsdoelen, die zijn opgenomen in het aanwijzingsbesluit van het gebied, te behalen.

Voor het Natura 2000-gebied het Korenburgerveen zijn bijvoorbeeld, ten behoeve van stikstofgevoelige natuurwaarden, de volgende herstel- en beheermaatregelen in het beheerplan opgenomen en voor het overgrote deel reeds uitgevoerd; te weten,

- gedeeltelijk dempen van de Schaarsbeek en de Parallelsloot;
- natuurlijk inrichten van de percelen tussen de Schaarsbeek ten behoeve van hydrologisch herstel;
- herstel en uitbreiding van het schraalgraslandcomplex langs de Middeldijk;
- ontwikkeling van nat schraalgrasland in de zuidoostelijke randzone;
- beëindigen van de onderbemaling en inrichting van de enclave Kooiveldweg-zuid;
- verondiepen van de zuidwestelijke randzone van het Vragenderveen;
- voorkomen van de toestroom van voedselrijk water;
- herstel van de noordwestelijke randzone ten behoeve van hydrologie;

[4] Raadpleegbaar via de website van de Rijksoverheid: https://www rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/16/contourennota-programma-stikstofreductie-en-natuurverbetering
[5] Raadpleegbaar via de website van de Rijksoverheid: https://www rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/19/programma-stikstofreductie-en-natuurverbetering-en-nota-van-antwoord

- dempen van de Zuidelijke Spoorsloot;
- herstel van het benedenloopgebied van de Korenburgerveensloot;
- bosopslag verwijderen in de hoogveenkern en het galigaanmoeras.

Wij informeren u er graag over dat het monitoren van voortgang en zo nodig bijsturen van beleid in de vorm van maatregelen ook steeds plaatsvindt. In dat kader is door ons een voortgangsrapportage opgesteld, waarin inzicht wordt gegeven in de voortgang van de uitvoering van de Uitvoeringsagenda GMS.[6] Monitoringsgegevens worden ook gebruikt om de voortgang van het beleid te monitoren en ook anderszins te kunnen sturen, bijvoorbeeld ten aanzien van de meest effectieve inzet van eigen budgetten en te nemen Gelderse maatregelen. Voor de goede orde, indien en voor zover aanvullende maatregelen nodig zijn, dan wordt dit uitgewerkt in het programma VLGG en meegenomen in de monitoringscyclus.

Zienswijze

Namens MOB heeft u op 18 maart 2024 een zienswijze ingediend tegen het ontwerpbesluit. In deze zienswijze merkt u namens MOB het volgende op:

1. Uit de motivering van GS blijkt dat GS van mening is dat stikstof in het geheel niet relevant is voor de instandhoudingsdoestellingen van dit gebied.
2. De analyse is sterk gewijzigd ten opzichte van de PAS-gebiedsanalyse. In de PAS-gebiedsanalyse oordeelde de provincie nog over verschillende habitattypen dat stikstof een belangrijk knelpunt vormt voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen. MOB kan uit het ontwerpbesluit niet goed opmaken hoe het komt dat de analyse van de provincie over het gebied in een aantal jaar zo sterk veranderd is. MOB verzoekt GS om in het definitieve besluit per habitattype aan te geven welke nieuwe ontwikkelingen en inzichten ertoe hebben geleid dat de analyse zo sterk is gewijzigd.

Namens MOB stelt u voorts de volgende vragen waarbij u opmerkt dat de motivering van GS van het besluit met name ecologisch van aard is:

3. Hoe verwacht GS dat de achtergronddepositie van stikstof op het Korenburgerveen zich de komende jaren ontwikkelt?
4. Is tegen de achtergrond van de vorige vraag volgens GS de doorontwikkeling naar actief hoogveen mogelijk?
5. Zo ja, in hoeverre verwacht GS dat het actief hoogveen in dat geval zal voldoen aan de kwaliteitseisen van het habitattype en in hoeverre verwacht GS dat het ruimte zal bieden aan de voor actief hoogveen karakteristieke leefgemeenschappen?
6. Denkt GS dat een goede staat van instandhouding in het hoogveen mogelijk is terwijl de KDW nog altijd wordt overschreden?
7. Wat wordt volgens GS het effect van stikstofdepositie op het actieve hoogveen op het moment dat hiervan weer een groter areaal is gevormd?
8. Wordt met het bestrijden van bosopslag in de hoogveenkernen en het zich ontwikkelend hoogveen het hoogveen volgens GS op duurzame wijze in stand gehouden?
9. Hoe voorkomt GS dat na rooien van bosopslag nieuw bosopslag wordt gevormd?

[6] Rapportage d.d. 11 oktober 2022, raadpleegbaar via: https://www.gelderland.nl/nieuws/voortgangsrapportage-stikstof

10. Wat voor trend verwacht GS voor karakteristieke vlindersoorten van het hoogveen, zoals het veenhooibeestje, het veenbesblauwtje, en de veenbesparelmoervlinder?

Hieronder gaan wij in op uw zienswijze namens MOB.

Ad 1 In het ontwerpbesluit is niet verwoord dat stikstof in het geheel niet relevant is voor de instandhoudingsdoestellingen van dit gebied. Dit klopt ook niet. Ik verwijs u hiervoor naar de NDA voor Korenburgerveen.[7] In de natuurdoelanalyse is vastgesteld dat verslechtering wordt voorkomen, maar dat de stikstofdepositie nog te hoog is om de instandhoudingsdoelen voor hoogveenhabitats binnen bereik te brengen.

De overige punten (2 tot en met 10) in uw zienswijzen zijn gericht tegen de NDA voor Korenburgerveen en zijn niet gericht tegen het ontwerpbesluit. We gaan daarom in dit besluit niet op deze punten in. Om u toch van informatie te voorzien, behandelen we deze punten in een aparte bijlage bij dit besluit die geen onderdeel uitmaakt van dit besluit.

Besluit:
De beantwoording van uw zienswijze vormt geen aanleiding voor ons om het voorgenomen besluit te wijzigen. Ons definitieve besluit als volgt:
We gaan niet over tot het op grond van artikel 5.4 tweede lid van de Wet natuurbescherming geheel of gedeeltelijk intrekken van de op 22 januari 2016 verleende vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 met zaaknummer: 2015-002286 voor de veehouderij op de locatie Hoeninkdijk 8, 7121LN, Aalten. We leggen evenmin met toepassing van artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming voor deze locatie verplichtingen op. We wijzen uw verzoeken dus af.

[7] https://www.gelderland.nl/thema/natuur/natuurdoelanalyse/samenvatting-en-rapporten-natuurdoelanalyses

Vragen?
Indien u vragen heeft over of naar aanleiding van dit voorgenomen besluit, dan kunt u zich wenden tot de behandeld juriste [redacted] via post@gelderland.nl. We verzoeken u hierbij het zaaknummer dat bovenaan deze brief staat, te vermelden.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

[redacted]

Martine Jongman
Teammanager Vergunningverlening

Beroep
Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een beroep en een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

Bijlage ter informatie

In deze bijlage bespreken de punten 2 tot en met 10 van uw zienswijze. Deze punten zien niet op het ontwerpbesluit maar op de NDA en de beantwoording maakt daarom geen onderdeel uit van het besluit.

2. De analyse is sterk gewijzigd ten opzichte van de PAS-gebiedsanalyse. In de PAS-gebiedsanalyse oordeelden de provincie nog over verschillende habitattypen dat stikstof een belangrijk knelpunt vormt voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen. MOB kan uit het ontwerpbesluit niet goed opmaken hoe het komt dat de analyse van de provincie over het gebied in een aantal jaar zo sterk veranderd is. MOB verzoekt GS om in het definitieve besluit per habitattype aan te geven welke nieuwe ontwikkelingen en inzichten ertoe hebben geleid dat de analyse zo sterk is gewijzigd.
Ad 2 In de PAS-gebiedsanalyse is het volgende geconcludeerd (hoofdstuk 10, pagina 77). Er treedt met de (destijds nog in de analyse betrokken) uitgifte van ontwikkelingsruimte bij het in deze gebiedsanalyse geschetste depositieverloop en bij de uitvoering van de in deze gebiedsanalyse genoemde en geborgde maatregelen op habitatniveau geen verslechtering op. Behoud gedurende de eerste PAS periode is geborgd en daar waar uitbreidings- en of verbeterdoelen aan de orde zijn, geldt dat deze op termijn behaald kunnen worden ondanks de uitgifte van ontwikkelingsruimte.
De PAS-gebiedsanalyse was hiermee destijds nog optimistischer dan de natuurdoelanalyse van 2023, omdat hier verslechtering weliswaar eveneens voor alle stikstofgevoelige habitattypen wordt uitgesloten, mede vanwege de inmiddels uitgevoerde herstelmaatregelen én een dalende stikstofdepositie, maar het bereiken van de instandhoudingsdoelen nog niet binnen bereik wordt geacht. Dat laatste vanwege de in 2030 nog te hoge stikstofdepositie.
Vanwege het bovenstaande gaan wij niet in op het verzoek om per habitattype aan te geven welke nieuwe ontwikkelingen en inzichten ertoe hebben geleid dat er aanpassingen zijn gedaan.

3. Hoe verwacht GS dat de achtergronddepositie van stikstof op het Korenburgerveen zich de komende jaren ontwikkelt?
Ad 3 De autonome ontwikkeling bij uitvoering van vaststaand beleid is opgenomen in AERIUS Monitor. De gemiddelde depositie in Korenburgerveen neemt tussen 2021 en 2030 af van 1439 naar 1245 mol N/ha/jaar. Voor de huidige arealen van het habitattype H7110A Actieve hoogvenen is deze afname van gemiddeld 1230 naar 1061 mol N/ha jaar. De depositie op het habitattype H7120 Herstellende hoogvenen, waarvan een deel zou moeten ontwikkelen tot H7110A, is de het verloop van 1382 naar 1196 mol N/ha/jaar. In deze dalingen zijn de effecten van eventuele aanvullende bronmaatregelen die voor 2030 genomen worden nog niet meegerekend.

4. Is tegen de achtergrond van de vorige vraag volgens GS de doorontwikkeling naar actief hoogveen mogelijk?
Ad 4 Hoogveenontwikkeling is afhankelijk van meerdere factoren. Eén van de belangrijkste factoren is de waterhuishouding. In het verleden zijn hiervoor al maatregelen genomen in het Korenburgerveen. Als gevolg daarvan is de oppervlakte actief hoogveen

toegenomen, ondanks veel hogere depositieniveaus dan de KDW van 500 mol N/ha/jaar. Bij de hoogveenkartering van LNV is vastgesteld dat de oppervlakte actief hoogveen tussen 2012 en 2021, ook ondanks de droge jaren, is verdubbeld en dat de kwaliteit nog steeds goed is (Bron: NDA Korenburgerveen). De in 2020-2022 uitgevoerde herstelmaatregelen in en rond het Korenburgerveen, en het nog uit te voeren herstel van de damwanden in het gebied hebben (zelfs) nog niet of nauwelijks kunnen bijdragen aan dit herstel. Wel blijkt dat door deze maatregelen de hoogveenkern ook in droge perioden voldoende nat blijft om aan de eisen van actief hoogveen te kunnen voldoen. Daarmee is er een sterke aanwijzing dat in het Korenburgerveen behoud en uitbreiding van (kwalificerend) actief hoogveen kan plaatsvinden bij stikstofdepositieniveaus boven de KDW.

5. Zo ja, in hoeverre verwacht GS dat het actief hoogveen in dat geval zal voldoen aan de kwaliteitseisen van het habitattype en in hoeverre verwacht GS dat het ruimte zal bieden aan de voor actief hoogveen karakteristieke leefgemeenschappen?
Ad 5 De bij de hoogveenkartering aangetroffen oppervlaktes actief hoogveen voldoen aan de kwaliteitseisen die gesteld worden aan Actief hoogveen. Dat wil zeggen dat er sprake is van door veenmossen gedomineerde vegetatie met slenk- en bultvorming, en aanwezigheid van dwergstruiken. Daarmee is er een acrotelm aanwezig. Alle veertien typische soorten van het habitattype H7110A die vanouds in Oost-Gelderland voorkomen zijn in het Korenburgerveen waargenomen, maar gezien de nu nog zeer beperkte omvang van H7110A echter niet altijd in het habitattype zelf. Vaak zijn ze dan wel aanwezig in het zeer ruim aanwezige habitattype H7120 Herstellende hoogvenen, waarvoor het streven is dat een deel zich gaat ontwikkelen tot actief hoogveen. Het gaat om de soorten eenarig wollegras, kleine veenbes, lavendelhei, witte snavelbies, wrattig veenmos, hoogveenlevermos, hoogveenveenmos, blauwborst, sprinkhaanzanger, watersnip, wintertaling (niet zeker of deze soort hier ook broedt), levendbarende hagedis, hoogveenglanslibel en venwitsnuitlibel.

6. Denkt GS dat een goede staat van instandhouding in het hoogveen mogelijk is terwijl de KDW nog altijd wordt overschreden?
Ad 6 In de natuurdoelanalyse is vastgesteld dat de ontwikkelingen in het gebied, dat wil zeggen fors herstel van het hydrologisch systeem en doorgaande daling van de stikstofdepositie in combinatie met andere (beheer)maatregelen waarborgen dat verslechtering ten opzichte van de situatie bij aanwijzing niet optreedt. De uitbreidings- en verbeterdoelstellingen voor H7110A en H7120 zijn nog niet met zekerheid in zicht, en dat heeft met name te maken met de in 2030 nog aanwezige overbelasting (t.o.v. de KDW van 500 mol N/ha/jaar). Uit de antwoorden op de vorige vragen blijkt echter al dat ook bij te hoge depositieniveaus ontwikkeling van actief hoogveen mogelijk is hoogveenhabitats van goede kwaliteit kunnen voorkomen en uitbreiden.

7. Wat wordt volgens GS het effect van stikstofdepositie op het actieve hoogveen op het moment dat hiervan weer een groter areaal is gevormd?
Ad 7 De uitbreiding van actief hoogveen vindt plaats vanuit herstellend hoogveen, waar het grootste deel van Korenburgerveen uit bestaat. Beide habitattypen hebben dezelfde KDW. Wanneer deze nu waargenomen ontwikkeling van uitbreiding van actief hoogveen zich

voortzet, wat in de lijn der verwachting ligt, dan vindt dit dus plaats ondanks een overschrijding van de KDW, en dankzij de gunstige hydrologische condities. Een grotere oppervlakte actief hoogveen zal daarbij niet kwetsbaarder zijn voor effecten van stikstofdepositie ten opzichte van de huidige oppervlakte.

8. Wordt met het bestrijden van bosopslag in de hoogveenkernen en het zich ontwikkelend hoogveen het hoogveen volgens GS op duurzame wijze in stand gehouden?

Ad 8 Opslag van bomen (met name berken) is vooral het gevolg van te droge omstandigheden in het veen. Het herstel van de waterhuishouding in het veen heeft gezorgd voor significant nattere omstandigheden, waarbij kieming en overleving van berken moeilijker wordt. De bosopslag wordt bestreden totdat het niet meer nodig is. Het gebied ontwikkelt zich naar een meer natuurlijk hoogveensysteem, waarin berkenopslag van nature minder op gaat treden. De noodzaak om deze beheermaatregel in te zetten wordt door systeemherstel dus minder.

9. Hoe voorkomt GS dat na rooien van bosopslag nieuw bosopslag wordt gevormd?

Ad 9 Dit is voorkomen door het inmiddels ingezette hydrologische systeemherstel waardoor de hoogveenkern veel natter is geworden, en bosopslag minder snel optreedt.

10. Wat voor trend verwacht GS voor karakteristieke vlindersoorten van het hoogveen, zoals het veenhooibeestje, het veenbesblauwtje, en de veenbesparelmoervlinder?

Ad 10 Deze vlindersoorten komen al decennialang niet meer voor in het Korenburgerveen. Veenbesblauwtje en veenbesparelmoervlinder kwamen tot in de jaren ’80 nog voor in het Wooldse Veen. Herstel van het hydrologisch systeem en daaropvolgende hoogveenherstel leidt tot uitbreiding van waardplanten van deze vlindersoorten zoals eenjarig wollegras, lavendelheide en veenbes. Daarmee wordt het biotoop van deze soorten in toenemende mate hersteld. Van belang daarbij is ook de voedselkwaliteit, die deels wordt beïnvloed door (te hoge) stikstofdeposities. Naar verwachting nemen deze steeds verder af, zoals ook uit beantwoording van uw eerste vraag al bleek. Spontane vestiging van deze weinig mobiele vlindersoorten vanuit restpopulaties in Drenthe is echter vrijwel uitgesloten. Eventuele herintroductie heeft pas zin wanneer zich voldoende habitat van goede kwaliteit heeft gevormd.